

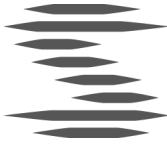
2018-04-27

2018/1008

KONSULTATION
BSP/BRP
BILAGA 3

Bilaga 3

Framtidens elmarknad

Inledning

Detta dokument är en bilaga till ett förslag utarbetat av Svenska kraftnät gällande villkor avseende balansering enligt artikel 18 i Kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (balanskoden, GL EB) och införandet av rollerna leverantör av balanstjänster (BSP) och balansansvarig part (BRP).

Det är en balansgång i att ställa krav som möjliggör en god övergång från dagens marknadsmodell till en marknadsmodell med rollerna BSP och BRP, samtidigt som kraven måste vara rimliga att uppfylla för aktörer. Svenska kraftnät förordar en stegvis implementering, både hos aktörer och hos Svenska kraftnät, för att möjliggöra en fullgod marknadsmodell samtidigt som övriga ändringar i marknaden implementeras. I nästa stycke, "*Framtidens elmarknad*", har de huvudsakliga förändringarna på elmarknaden som påverkar denna konsultation samlats.

Framtidens elmarknad

Omställningen av elsystemet och den samtidiga implementeringen av de europeiska nätkoderna är drivkrafter för omfattande förändringar. Regelverk, avtal, roller, processer och IT-system kommer att behöva utvecklas löpande under många år framöver.

Koderna lägger grunden för en strukturering och till stor del harmonisering av elmarknaderna i Europa. Det innebär att i vissa avseenden, för den svenska och nordiska elmarknaden, kommer nuvarande förfaranden behållas – men förtydligas – och i andra avseenden kommer förändringar att ske.

Kodernas utformning innebär att detaljerna för hur framtiden kommer att se ut inte finns beskrivna. Många metoder ska tas fram gemensamt med andra TSO:er – ibland med alla i hela Europa och ibland i regionala konstellationer – och flertalet av dessa ligger framåt i tiden. Detta gör att en heltäckande bild inte kan målas upp av framtiden, men i detta dokument beskrivs en målbild för balansering som är överenskommen i Norden. Målbilden är inte komplett i alla avseenden, men ger ändå en del besked kring utvecklingen framåt.

Svenska kraftnät anser att de svenska aktörerna spelar en viktig roll i att ge sin syn och därmed påverka framtidens elmarknad och har för avsikt att involvera aktörer på marknaden i utvecklingsarbetet.

Balansavräkning

En viktig del i elmarknaden är avräkningen, då det är genom avräkningen aktörerna ges incitament till att agera på vissa sätt på marknaden. Svenska kraftnät anser att de väntade förändringarna i avräkningsprinciperna kommer att ha stor påverkan på elmarknaden. På avräkningssidan ser Svenska kraftnät följande stora huvudsakliga förändringar:

> **15 minuters avräkningsperiod**

En kortare avräkningsperiod innebär att marknads aktörer kommer att beredas en bättre möjlighet att planera produktion och genomföra handel som matchar den kontinuerliga lastförändringen. Detta möjliggör en mer korrekt prissättning av flexibilitet och skapar operativa nyttor såsom att strukturella obalanser kan reduceras.¹

> **En-prissättning av obalanser**

Idag har Sverige och Norden en-prissättning på obalanser för förbrukning och två-prissättning på obalanser för produktion. Förenklat styr två-prissättning aktörer till att hålla sig till sin plan medan en-prissättning styr aktörer till att hålla plan eller hjälpa systemet (dvs. ligga i motsatt riktning till systemets totala obalans). I framtiden kommer det troligen att bli en-prissättning av alla obalanser, vilket ger aktörerna andra incitament jämfört med idag. Svenska kraftnät bedömer dock att två-pris även fortsättningsvis kan komma att tillämpas under vissa förutsättningar och i begränsad utsträckning enligt artikel 18.7.g. Vilka de förutsättningarna är utreds för närvarande i en europeisk arbetsgrupp.

> **En position på obalanserna**

En annan sannolik förändring är att endast en position kommer att avräknas för aktörerna, dvs. produktion och förbrukning kommer att ligga i samma portfölj och avräknas gemensamt. Detta får naturligtvis också följder i form av ändrade incitament för aktörer, och kan även slå igenom i strukturering av produkter där aktörer eventuellt kan lägga blandade bud med förbrukning och produktion.

---

¹ Läs mer om 15-minuters avräkning här: <https://www.svk.se/om-oss/nyheter/elmarknad-allmant/de-nordiska-tsoerna-initierar-projekt-med-mal-att-infora-15-minuters-avrakningsperiod/>

Information och rapportering

Hur information delas och skickas mellan marknads aktörer är av yttersta vikt för en fungerande marknad. Viss information, exempelvis information med känsligt innehåll, ska inte spridas till fler än nödvändiga parter medan allmän information ska spridas till alla aktörer samtidigt för att säkerställa likabehandling och för att marknaden ska fungera. I och med att vi blir alltmer sammankopplade med övriga Europa kommer informations-spridning spela en stor roll och vilken information som är relevant kan förändras.

> **Elhubben**

En viktig och central del av den framtida elmarknaden är den kommande elmarknadshubben i vilken mycket information kommer att samlas och finnas tillgänglig.

Detta öppnar upp för nya möjligheter för såväl aktörer som Svenska kraftnät. Svenska kraftnät ser å sin sida potential för att kunna förbättra uppföljning och ha en mer flexibel struktur för bud och avräkning.²

> **Planer för anläggningar**

Idag ansvarar balansansvariga för att skicka planer för alla produktionsanläggningar de har inom sitt ansvar, som de sedan avräknas mot. I och med förändringar i avräkningen till en-prissättning av alla obalanser, och dessutom en position för dessa, så förändras de balansansvarigas incitament.

För avräkningens skull kommer inte heller planer för produktion eller förbrukning att behövas. Dock finns det andra anledningar till varför Svenska kraftnät fortsatt kommer att i förväg behöva veta hur produktion och förbrukning planeras. Sannolikt kommer kontrollrummet hos Svenska kraftnät att ha behov av denna information. I driftkoden finns det då möjlighet för TSO:n att vid behov ålägga anläggningsägaren att skicka information om hur dennes anläggning planeras. Detta ska kunna göras via en tredjepart, ett så kallat planeringsombud eller *scheduling agent* (artikel 111 i SO GL).

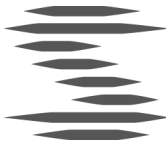
Integration med Europa

I och med implementeringen av nätkoderna sker en harmonisering mellan marknaderna i Europa. Det innebär bland annat enade tillvägagångssätt för olika förfaranden samt en ökad integration.

Det tar sig bland annat uttryck genom införandet av gemensamma plattformar på vilka balansenergi för respektive standardprodukt ska utbytas mellan länder och elområden. Idag pågår tre europeiska plattformprojekt där Svenska kraftnät deltar

---

² Mer att läsa om elmarknadshubben finns här: <https://www.svk.se/aktorsportalen/elmarknad/elmarknadshubb/>

i två, MARI för mFRR och PICASSO för aFRR. Plattformarna ska enligt balanskoden vara implementerade senast december, år 2021.³

> **Plattform för mFRR energiaktivering - MARI**

Denna europeiska plattform kommer att ersätta dagens nordiska reglerkraftmarknad då all energiaktivering av mFRR ska handlas via plattformen. Detta innebär att det kommer finnas krav på den europeiska standardproduktens utformning vad gäller minsta budvolym och budsteg, aktiveringstid samt varaktighet. Plattformen kommer att hantera 15-minutersprodukter. I tillägg till europeiska krav kompletteras produktutformningen såsom t.ex. specifika produkter, med regionala eller nationella krav.

> **Plattform för aFRR energiaktivering – PICASSO**

Idag finns ingen marknad för energiaktivering av aFRR i Norden. Genom införandet av den europeiska plattformen kommer all energiaktivering av aFRR handlas via denna. Även här budar aktörer in 15-minutersprodukter. Precis som i fallet för MARI ställer detta krav på den europeiska standardproduktens utformning vad gäller minsta budvolym, budsteg och aktiveringstid. Även här kan specifika produkter komma att handlas nordiskt och det finns även utrymme för nordiska eller nationella krav på produkten.

> **Plattform för RR – TERRE**

RR-produkten finns inte i Norden idag, men den är vanlig i Europa. Produkten är långsammare än mFRR och har en maximal aktiveringstid på 30 minuter. Svenska kraftnät deltar inte i arbetet med TERRE, men utesluter inte att det är en produkt som kan bli aktuell för Norden i framtiden.

Nordiskt balanseringskoncept

Genom harmonisering med Europa behöver elmarknaden anpassas regionalt och detta sker genom det nordiska balanseringskonceptet. Idag balanseras det nordiska systemet utifrån frekvensen. Kostnader socialiseras i hög grad och prissignalerna är otillräckliga för att skapa rätt incitament. Det nya konceptet innefattar en balanseringsmodell som är anpassad efter den europeiska målmodellen och som möjliggör en marknadskoppling mot balansmarknaderna i Europa. Det nya konceptet bygger på att aktiveringar utförs utifrån balanseringsbehovet i varje elområde, så kallad ACE-control. Detta gäller frekvensåterställningsprodukterna aFRR och mFRR. Primärregleringen FCR kommer fortsatt att balansera på frekvensen.

³ Mer information om plattformarna finns att läsa här:
<https://www.svk.se/aktorsportalen/elmarknad/natkoder/balanshallning-av-el/>

